

Någre almennelige Negler, ther en Domare skal
sig aldeles estter rätta.

En Domare skal fört bestämma, at han är en Gudz Besalningsman, och thet Embete han förer, thet hörer Gudh til, och icke honom selsfuom, och therföre hörer Dommen, som han offräger, Gudhi til, ester thet han offrägd warde i Gudz Embete på Gudz wegna, så at thet är missenliga Gudz Dom, och icke Menniskiers. Och ty ligger Domaren ther Macht uppå, at han seer sigs wissligen före, at han icke på Gudz wegna dömer en salstan Dom, med hvilken han dömer sig til en ewigh Fordömelse, ester thet han missbruker Gudz Dom och Besalning til Hsuerwold och Drätt, som til Rätt af Gudhi insatt är. Men ther han hafnuer willia til at döma Rätt, och ransalar grant ester sitt ytersta Förstånd om Rätten, och kan dock icke för sin Österständigheit finna på Rätten, och säger så en salst Dom, tå hafnuer han någor Ursäkt, at han är kommen på then salsta Dommen, emot sin willia oss wåda, och icke aff berädt Mod, och om ther skal gå Straff ester, tå bör thet vara wåda boot.

1. Efter thet at Domaren förer Godz. Besalning til at döma Rätt, therfore bör honom medh all macht winläggia sigh ther om, at han weet hwad rätt är. Ty såsom han icke tiänar til en Prädkare, som icke weet hwad i Skrifteure här, och hwad Grund och Mening ther vthi är, så tiänar han ekf icke til en Domare, som icke weet hwad Saghen innholder, och hwad Grund och Mening ther vthi är, och huru the bruks stole. Och therfore stå the farliga och göra openbara Drätt, som skicka them vth för Domare, som intet Förstånd hafssua. Hörty huru flera the döma Rätt som icke weeto hwad Rätt är? Och the som sådana oförståndige Domare vthskicka, skulle befruchta sigh, at the blifnu wist deelachtige medh i the falska Domar, som assagda warda. The stå ekf selsue farliga, och föra sigh i Oberstånd, som taga sig Domares-Embe uppå, och kunna thet doch icke föreståa.

2. Så skal øk Domare tänkla ther uppå, at såsom han är self Gudz Besalningzman, så hörer øk Folket, som han döma skal, Gudhi til, så at han skal medh Gudz, och icke sin egen Besalning, döma Gudz och icke sitt egit Folk. Ly skal han få döma Gudz Folk, som han wil sta til swars in för honom, som Folket tilhörer.

3. Therikes stal han och besluna, at Domare-Embetet är för then menige Mans bästa insatt, och icke för Domarens egit bästa, och therföre stal han bruka het then menige man, och icke sigh selff, til godha,

ändoch het är honom felsuom medh til godho, när het rätt brukat warde. Dech skal han söka het meniga besta medh Embetet, och icke sitt egit. Ty Domaren är för then meniga mans skuld, och icke then menige man för Domarens skuld.

4. Och off het nu sagt är, kan man klarslga merkla, at the släfsliga för Gudhi, som drifua all Lagen ther efter, at the sklo förlora Saköre, ty Lagen är icke gissuin för Saköre skuld, utan för Rätt skuld, then menige Man til nytto och gagn, och icke til olagligh Beslottning, Skada och Fördärss. Och the Tongtar och Besalningzman som alt söka ther efter, at the sklo draga theras Herrar föra Saköre til handa, the äro Herrens sladeliga Tiender. Förti het som så orättfärdigen sammanläggies, het drager bort alt het Herren hafuer felsluer rättfärdigen sammanlagt. Och therfore ta hafuer Herren inga förlora Saköre som födana hans egna Tongdar äro: Ty en orättfärdigh Penning drager tijo rättfärdiga bort medh sig. Och therfore kan ingen göra Herrenom förra Skada, än at han läter komma orättfärdigh Saköre in i Herrans Gatebur, förti alt rättfärdigt Godz, som ther är inne, het drager han vth medh sig, och såsom man säija pläger: Het sklo vara stark Läs, som sklo kunna holla inne en orättfärdigh Penning, och het medh Synden förs, het medh Sorg förgås. Sakon är ther til, at när Gudh, som Domare-Embetet insatt hafuer seer at het så begynnar komma i Misbruks, at man söker sitt egit gagn ther medh, som man skulle söka het meniga besta medh, och brukar het ther til at göra öfuerwold medh, som öfuerwold skulle förtagas medh, så läter han ta komma ther til, at ther wij mene at hafua gagn vthaff, ther så wij aldrastörsta Skada är, och het är vår Grigheets rätta Lönn. Och så upväcker Gudh os Orsligh och Kriugh, eller andra sladeliga Bekostningar, ther vidhe rättsängit och orättsängit Godz mose försplillas, och seer ther rätt vthlinnan, medhan wij bruka öfuerwold på them wij skulom bekärma, och draga ther Penninga in medh, så mose the komma som göra öfuerwold på oss igen, at the mose ta medh öfuerwold utläggias, som medh öfuerwold inlagt är.

5. Then het icke tro vil, han mose off förforenheten het väl förrimma. Gudh läter öfuerwold intet ostraffadt blihua, besymerliggen när the het bruka, som på theras Embetes vegna het astyria stole. Therfore må hvar och en Herrre see sig wijsliga före, hvem han sänder vth för Besalningzman eller Tongte, och må han väl säfia til honom: Far vth och war migh huld och trogen, och lat ingen orättfärdigh Penning komma migh til handa, eller orättfärdiga Saköre, ty ther gör tu migh skada medh. Och thetta ware nu sagt om them som Lagen wrängia efter Saköre, görandes mong fattigh Man öfuerwold och orätt medh, men om lageliga och släfliga Saköre är het icke sagt och förståndes.

6. Domaren skal grant veta Laghen ther han ester döma skal, ty Lagen skal vara honom för en Rättelse.

7. All Lagh sklo vara födana, at the tiäna til het meniga besta, och therfore ta Lagen blihua sladeliga, så är het icke mera Lagh vthan Olagh, och bör aleggias.

8. En godh bestedeligh Domare är bättre att godh Lagh, ty han kan altidh lagha ester Rägligheten. Ther en ond och orättvlij Domare är, ther helsper godh Lagh intet, ty han vranger och gjör them Dratt ester sitt sinne.

9. Het Rätt och Skal icke är, het kan icke heller vara Lagh; för the Skal som Lagen hofvuer med sig, gillas hon.

10. All Lagh bör medh Bestedelighet drifuin warda: Förti högsta rätt är försa orätt, och mose Nåden vara med rätten.

11. Laghen gillar icke alt het hon icke strafar: Förti all Misshandel kan icke vpräknas i Laghbokenne.

12. Domaren achte i all Lagh, hvad hans Uppäth var som Lagen gjorde, amars märder han misbruks och wendes til ett annat sinne, än hans Mening var som Laghen gjorde.

13. Then menige Mans besta är then yppersta Laghen, och therfore het som finnes then menige Man til nytto vara, het bör holmas för Lagh, ändoch at bestraffan Lagh, ester Orden jones amnerunda lyda.

14. Landseerdi, när hon icke hafuer offial medh sig, bör reknas för Lagh, ther man ester doma må.

15. Osedher bör ingen helspa, het är: Ingen kan helspa sin Saak ther medh, at han säger moniga vara som så göra som han gjort hafuer, ester het finnes vara emot Laghen, het som han gjort hafuer.

16. Allmenneliga Ordseeder brukas ofta för Lagh, hvilla äre och så Lagh, födana som these här esterfölia:

1. Then som går i Borgan, han går i Betalning.

2. Hött är medh ings hett, doch icke på alla rum.

3. Achwundzman bör icke witna.

4. Förrord bruta Lagh.

5. Olaza Fång är Osång.

6. Man skal icke hättre ondt med hälften wäre.

7. Ingen må vara Domare i sin egen Saak.

8. Ester ens Taal skal ingen dömas.

9. En ahralds Man bör icke witna.

10. Then ther slår, han bryter.

11. Wilia eller Wold är icke Landrätt.
12. Thet är icke alt satt som Sanning är läst.
13. Hvar och en är sin Weesdes i Wän.
14. Thet man gerna seer, ther witnar och holler man gerna medh.
15. Man ägher Lagh och ey slag med ondrom hafswa.
16. Then icke hafuer Gaä, han hôte medh fröpp.
17. Känd Saaf är så godh som witnad.
18. Giord Gierning hafuer ingen återwendning.
19. Ther en bryther medh, ther skal han och bättre medh.
20. Okendum manne gis ike Wizord.
21. Then sin Frishet misbruksar, är wärd at mista henne.

Och monge andra sådana uppenbarlige och allmennesige Ordseder, pläga brukas för Lagh, så at ther må dömas efter. Förtys sådana allmenneliga Ordspråk äro såsom annra Regler och en Grund ther Lagen är vifdragen af, hvilke en Domare bör wetta.

17. Thet Konunger medh Skalem wil, thet skal räknas för Lagh, och thei som meniga man samtycka.

18. Then gör emot Lagen, som gör emot Lagens Mening, an doch han synes göra som Orden lyda i Lagen, och sådant steer osia här i Sverige, ther man vränger Lagen efter Sakore, icke aständes hans Mening, som Lagen gjorde, och Wäld och Afund gör hår mylit.

19. All Lagh är insatt för Rätt och Skäl, och icke för Sakore skuld. Förtys Sakore är ett straff som them går öfner som Lagen bryta, men Lagen wil heller vara obrutin än brutin, och sage heller at ingen Sakore skulle behöfvas.

20. Ther man hafuer icke bekräftun Lagh uppå, ther skal man bruka Landsens stäliga sedvenerio för Lag, och doma ther efter.

21. Liksa Brutt kräfuer liksa Straff, och therfore skal man icke see ther efter, at en är färtig eller rijk, utan straffa then ena som then andra, ther liksa Brutt är.

22. Domare skal tala sagtnedeliga med them som komma för Rätten, annars warde han mistänkt, at han icke skal doma rätt, och then mistanden får then till honom som illa tiltalat warde. Förtys at man kommer icke för Domare i then acht, at man skal ther bannader blifua eller illa tiltalader, ythan till at förla sin Rätt. Men ther Saken så begifuer sig, at nöger parten mestre straffas medh Ord, ta skal thet see når Saken är ransakad, och Domaren är affagd, och icke förr.

23. När Domaren sitter för Rätta, skal han icke vara på nogen Parten medh; förtys Wreden förhindrar honom, at han icke kan beslutning hvad h rätt är i Sakenne.

24. Domaren skal icke vara förhastigh til at döma, för än han Gaken väl begrundat hafuer, ty en hastigh Dom är sällan godh och rätter.

25. Ingen ting är Domarenom så storligen af nödene som bestedes ligheet, at han weet när han skal vara sträng, och när han skal vara mild i Laghen, ty alt Straff bör vara til Förbättring, och straffet bör vara sådant, om möjelsigt är, at het icke förhindrar honom som straffat warde, til at bättre sig. Såsom steer med them ther fullt hafswa, the så vidh stupona, mista Kronen och visas af Vy, om sådane Menniskor rympne bort i fremmande Land, ther ingen känner them, och vilja sedan bättre sig, och föra ett gott Leffuerne, så warde the aldrig betrodde, och är thet straffet honom, som straffat är, ett hinder, och blifuer han ther öfver förtvislat, och wärre än han war tilsförende, och hade för then stuld bättre warit, at han hadde strax mist Lissuet. Sådant steer och medh Hoorforor som fättas på Räken, och visas af Vy, at ther the tilsförende bedrisuo Hoor medh en eller två, the blifua sedhan hwars mans Horor, hvilket är icke til Förbättring, utan giss medh sådhana Straff tilsfälle at blifua werre än man war tilsförende. Therfore skal Domaren i sådane saker beka Beskedelighet, at man icke tager ett ondt, och gör thet hafswa werre, men Laghen kräfuer altid Förbättring, och til Förbättring bör hon drifuen warda.

26. Domaren skal icke være för hastig til at döma, at noghors Mans Åhra och godha Rykte förkränkt warde, och therfore göra the gansta obeskedeliga. Ja ek för Drätt ther til medh, som komma en godh overyktat Man eller Qwinna i uppenbart Roop och Rykte, och twinga honom eller henne gå Lagh före, på ther the kunne få Sakore thermed, andoch, at the ingen skal hafswa ther til som the läggia honom eller henne före. Sådana Domare göra twärt emot sitt Embete och Besalning. Förtys Domare-Embetet är sådant, at man skal ju altid vara snarare til at hielpa, än til at fielpa, beskydda en Mans åhra och godha Rykte, och icke förkränkt, medh mindre än at Saken är så uppenbar worden medh Skäl och Bewils, at ingen Beskyddning hielpa kan. Och therfore är thet ett förbannat ting, ther Gudh wil högeliga strassa öfuer, at man föker så Sakore, at en godh Mans Rykte, heeder och åhra warde ther förkränkt. Och sådant gilla icke Sveriges Lagh, then ther icke tillåter, at man skal vara hastigh til at troo thet som går ens Mans heeder och åhra eller Liss uppå, med mindre at til är 6. Manna mitne. Af hvilket är klart påtaga, at Laghen icke wil, at hvart och ett löst rykte som yrkommer, skal hafswa Wizord, therfore finiter hon til så många Witne.

27. Thet är uppenbara Drätt, och kan mylit ondt affkommen, at Domaren för ett löst Taal eller Rykte stuld, kan komma enom eller twinga nogrom til Lagen, medh mindre at ther är nogor annor liknelse. Förtys ens Mans Drän kan snart komma enom ett ondt Rykte

oppå gång för Asmund och Iwilia skuld. Man seer och oppenbartliga och för ögoneti, huru ofta monga salsta Rykte komma på gång, och gå vidt omkring, skulle man nu strax twinga then til Lagen, som i sådana Rykte komma, ta sedde them stoor Orätt, then skulle heller tiltalas, som sådana Rykte förer, at han thet bewissa skulle.

28. En Domare skal icke lätteliga låta någon til Laghång, medh mindre at noden twingar honom ther til, vthan han skal heller förtia annor medel til at stalla them til Fredz som Saken får emellan: Ty thet är bespruktaendes, at ther som ofta gårdes Lagh, ther seer och detta salsta Edher, ther Domaren bör förhindra, besynnerliget här i Sverige, ther man är ganska redebogen til at sväria.

29. Ther Klagaren haffuer ingen Skäl medh sig, eller bewijs, eller och Eiknelse til sin Klagemål, ther är Swarandens Ney sa gott som Klagarens Ja, och bör ej twingas til Lagen. Men när Klagaren haffuer nogen Skäl, Bewijs eller Eiknelse eller of ett witne medh sig, ther är hans Ja bättre än Swarandenom Ney, och ta kommer han honom til Lagen. Ther sa icke är, seer Swarandenom orätt, om han twingas til Lagen, förti honom bör icke strax gå Lagh, at honom något wites eller förestasas, medh mindre än Klagaren haffuer hafst skal medh sig, ta kommer han honom til Lagen. Men ther Klagaren haffuer fullt Witne och Skäl, på thet som han swarandenom witer, ther kommer han icke til Lagen. Ty at emot oppenbara Skäl och witne skal ingen fäddas til Edh, vthan han wärder ta fälter til Saken. Men thet honom witis medh half Skäl, thet må han laggia ifrå sig medh Lagen.

30. Ther Klagaren haffuer ingen annor skal medh sig på sitt Klagemål, vthan vil holla thet med sin Edh, at hon haffuer Rätt, medh sådan Edh kommer han icke Swarandenom til Lagen: Förti Edh skal icke gå mot Edh, ej bör heller Eden (ester som man nu ther talar om) wara på Klagarens sida, utan på hans sida som Swaranden är. Medh Edh skal man swära och icke slaga, och ingen må swäria sig penning til.

31. Ther en wärder bestlagen medh nocht Högmais arrende eller annor stodt Sak, het som går på Eiknelse eller heeder of aho, och är ej sådan Skäl til, at han kan bindas til Saken, ej kan han heller komma Lagh åstad, ta äger Lagboken at uppsatcas skal tolft manna Nämpd, varie the honom, varit wärder, falla the honom, varit fälter. Nu är Saken fundom så blind, at Nämpden säger sig hvarken kunna varia eller falla, och är så nay sedan som förr. Men thet är icke rätt sagt, förti om the icke kunna falla honom så är han wärder nocht, och bor gifvias los, ty at then som icke kan bindas til Saken, hon skal wärda frii: Och hvad Rätt wör thet, at man skulle pjuna

och

och plåga then, som man intet kunde betyga öjer. Skal man ek altidh mera vara benägen til at hjälpa än slesja. Sa skal man holla thet för en almmenneligh Regel i all Rättegång, at ther som så blinde Saker är, ther man icke kan utleta hvad rätt är, ta skal man gifvua honom los som belagat är, ther han än wero bruzligh. Förti thet är fast bettre at gifvua en bruzlig los, at pjuna och plåga honom som obruzligh är. Domaren bör ingen plåga med mindre han haffuer uppenbara Skäl och Bewijs före sig, gör han ther öfner, så är thet Öfnerwold och Dratt, thet honom icke väl bekommandes wärder.

32. Efter thet at målt Folk här i Sverige är ganske rebekogne til at gå Lagh, woro tilbörligt, at Domaren sporde them til som Lagnän är, hvad skal the weta ther medh, och om the haffuer marit medh, och kende honom obruzligen, eller och annor Eiknelse haffua ther til, ther the kunnen swäria uppå, och skal Domaren ingalunda vara för hastig at fädia nogen gå fram at swäria, med mindre han först haffuer ransakat, om thet är then man, som bör tilläten warda.

33. Ther som Swaranden haffuer fäsligen Bewijs eller Witne före sig, medh hvilket han kan nederläggia Klagarens Klagemål, ta är thet orätt, at honom lägges ånta ther utöfner Lagh före. Förti honom bör Witne och Bewijs ninta, om the fäslige är och Domaren kan gilla them. Men ther skalen icke göra syllest, ther twingas han til Lagen: Ther man icke kan försvara sig medh Skäl och Witne, ther skal man ta försvara sig medh Laghång och Edh.

34. The ther gå Lagh medh enom, plåga så swärja vldh thetia eller annat sådant fält: Lagh bedher mig h Gudh hjälpa at hans Edh är reen och icke meen. Sådan är en furlig Edh, medh mindre at en förveet sig thetse bättre i Sakene, och är bespruktaendes, at monge fässt Edher lee, ther Gudh wärder högligen igenom förtörnat, hvilket Domaren bör affälla. Thersöre borde Lagnemmena swäria vldh thetta eller annat sådant fält: Jag bedher mig h Gudh hjälpa, at af thet Skäl och Eiknelse som jagh weet off Sakene, och af thet Omgängele, som jagh haffuer haft medh thenna Mannen, troor jagh at hans Edh är reen och icke meen. Och så kunde Lagnemmena swäria rätt och icke orätt, andogh han, som Sakene gäller på, haffuer felssuer sworit orätt, och så är bättre at Gudh förtörnelse blißuer thetse mindre, at en haffuer sworit orätt, än at så monge stola fäsliga swäria. Mär ta ser eller tofs, mera eller mindre godhe betrogue Man haffue thet sworet, at the troo honom som Sakena gitts varo obruzligen, så skal ta Domaren eftter sådan gode mäns troo döma honom frii, och så henger ta Domén på hans egen Edh som Lagen går, och theras Troo som medh honom swäria, och skal thet vara Domaren Skäl och Grund nocht til at döma honom frii. Och ther sådan Lagh sedan drifven wärder, blißuer ingen menedig vthan then som Saken galt uppå, medh

mindre at thet kan bewijas, at nogenom aff Lagmennerna wiste thet med honom at han bruslig war, ta äro thet (om så finnes) meenedare och bör straffade blifna.

35. All Dom skal befestas medh oppenbara Skäl och Bewijs, ty Domaren skal intet döma vthan efter Skäl och Bewijs. Ther åklagaren intet kan bewilja, ther är svaronden frij, ty Åklagare bör hafnia medh sin Klagemål Skäl och Bewijs.

Man skal ikke altid döma om Gerningar, sajont the giorde och skedde äro, vthan man möste tilsee, i hwad Acht och Mening the are giorde. Man skal döma om gerdinga efter hans Mening som honne giorde, om thet stedt är off berädt modh eller ey. Och therfore kan man ikke altid konuna honom Liufsaak uppå som androm nogot hemeligen affhender, forty thet kan hända at en hafuer tagit vilde, och meent thet hafuo varit sitt som ikke war hans, eller annat sadant, eller ther en stäl aff wanartighet, och annar aff rätt Fattigdom. Iugom kommer man Liufsaak uppå, medh mindre än han hafuer wetandes och medh wilia lönsliga tagit enom androm sitt frän. Så är thet och i alla andra saker, at man möste mera see uppå visatet och meningens, än han seer på Gerningen.

36. Ester at gementliga free plägar här i Sverige, at ther twa tråta och lissua samman, ta plägar ofta then ena kalla then andra en Liuf, eller annat sadant, och then som så kallat warde, stempner honom til King eller Ratta, och seger at han hafuer lagt honom Liufsejj före, eller annat hwad som så är, och wil så komma honom på Skada, at han antingen skal få samma Ratten, eller lissua åhretos. Ther skal ta Domaren vara bestedeligen, och gjöra åhthilnadt emellan equadins Ord och fult wite, thet är fäst annat i Wrede och aff ett hastigt modh kalla enom Liuf, eller annat sadant, än medh Afswundz wilia binda honom medh Lagen aff berädt modh ther til. Ester thet är ikke lika Brutt, så skal thet heller ikke warg lila straff. Skal och Domaren rätt see til, om thet är equadins Ord eller ey, som Laghbocken ther om inneholder.

37. Domaren skal ikke tilladia nogor oflätligh wittnesshörd, ester at ther plägar ofta free falkla Eder medh, vtan ransaken om thet är ikke Wildunge Witne, eller Afswunds Witne, eller om thet är sådana Witne, eller Skal medh som bör, eller om thet är en Meenedhare eller Kyrkös, eller om han är så känd, at nogen weet aff honom om han är troendes eller ey, ther sådana fel finnas, ther gillas ikke Witnesshördet. Ingen må heller witna i sin egen Saak, med mindre han är witne emot sig, ty ta är thet bekend Saak.

38. Ester hen Bekennelse, som ett warde pjut och plägat til, skal ingen dömas, ty sådana bekennelser plägra vara falkta, och ofta skeer, at monga bekenna thet som aldrig sank war eller stedde, för then

Pijna skuld the lida, med mindre at så kan hända, at of sådana Bekennelse finnes the stäl, som väl må dömas efter. Och hörer ther stor Bestedeslighet til, huru man medh sådana Pijno och Plägo vingå stäl, at man ikke pinar eller plägar then som ingen skuld hafuer, och thet är ett oppenbart Öfvervold medh Jungfror och annor sådana plägor som brukas, thet och betre woro hafnia Fördragh, efter ther skeer så ofta orätt medh. Så skal thet ikke free vthan i Högmäls arena, för dräpeliga Saaker skuld, och therfore göra monge Tongdar orätt, som så obestedesligha twinga them the gripit hafue, til Bekennelse, och skear efter samma Bekennelse, chwad hon är rätt eller orätt, läte the gå Straffet ther efter, antingen til Lijf eller Penningar, och satia ther uppå at han stogh sna Gerningar til, andoch han thet sedan nekar när han ikke plägas. Ther sådant skeer, thet skeer mest för Penningar full, och är ett oppenbara väld och orätt, thet Herrarne ikke tilladia borde.

39. Monge äre och så til finnes, at när ens Mäns Dom dröjsvin warde, at thet skulle få hans ähro förnär, och ther aff kommer ofta at monge säve säh wilia försvara theras ähra, ta the försvara theres Dom, men sådant Laal gånger aff Öfverståndighet. När en Domare dömer ester sitt ytersta Förstånd, och ester the Skäl som honom förgisvin worda, ta at han vthan skuld. Ther Saaken sedan kommer för en annan, som mera Förstånd hafuer och bättre Bewijs framkommer, och warde sedban annoreledes dömd, thet skal han väl funna lida, och thet är honom intet för närt. Men om thet kan förunnmet warde, at han för Mutor och Gåssuor, Wold eller Wänskav skuld hafuer off sagt et fästlan Dom, så hafue han fögo ähra inlagt ther medh. När nogon twifvelachtig Saak framkommer ther man hafuer intet om sträwit, antingen i Städz eller Landz Lagen, ey är heller Landsseedh ther man kan döma ester, ther må man ju höra godhe Mäns Rädh, och döma ester sitt ytersta Förstånd och Samvit, at Saaken må ju åthfilda warde, ty så kräfver Domarens Embete, at han trötter åhflisa skal.

40. Ther Saaken är blind, skal man vara snarare til at helspa honom som beflogat är, än honom som flagar, then skal hafuo Vätnan som Fahran skear, then skal och få Fahran som Vätnan och Prosten hafuer.

41. I alle Saaker skal Domaren weta fört, hwad Namnpi Saaken skal gifnas, om thet är Gedzöre, Liufsejj, Säramål, medh wilia eller wädra, eller hwad som helst thet skal reknas före som gjordt är, och sedhan skal ther dömas om, ester som ärendet sig begifftuit hafuer.

42. Then wrängia Lagen, som ikke blifügur widd hans Mening som Laghen gjorde, och thet är Rädz Eeden empat, at man ikke skal Laghen wrängia. Ingen kan gifwa annor större Rätt, än han hafuer

sielssver, och så kan icke Barnet ärswa förra Rätt än Föräldrarna, eftersom ingen kan gifwa androm förra Fulmacht, än han siffla haftuer.

43. Och thetta ware nu sagt Domarenom til en liten Rättelse, och bekenner man ihet väl, at när man thenna Regla esttersölia wil, som thet med rätta hör, warda Saköre nogot mindre, så blifuer och Gudz Förtörnelse theste mindre, och Rätt och Skäl ibland menige man blifuer theste hörre, och ther ligger mehra mägt uppå.

Orått Saköre göra ingen Herrs rijk
Men Lagh och Rått är Herrans Prijs.

B i h a n g

କାହିଁ କାହିଁ କାହିଁ କାହିଁ କାହିଁ କାହିଁ କାହିଁ କାହିଁ କାହିଁ

11

Sveriges Rikes

L a g.